OKRĘGOWA IZBA RADCÓW PRAWNYCH W KRAKOWIE

ul. Francesco Nullo 8/4 31-543 Krakow
Email: biuro@oirp.krakow.pl, tel. 12 410 84 00

09.06.2022 obowiązuje od

Informator prawny dla uchodźców z Ukrainy

Довідник юридичної інформації для біженців з України

З 24 лютого 2022 року в Польщі діють положення Закону про допомогу громадянам України (Закон від 12 березня 2022 року про допомогу громадянам України у зв'язку зі збройним конфліктом на території цієї країни). У цьому довіднику Ви дізнатесь про права людей, яким довелося покинути Україну через війну.

Хто може скористатись положеннями Закону?

- Громадяни України та члени їх подружжя (навіть якщо вони не мають громадянства України), які прибули до Польщі у зв'язку з бойовими діями від 24 лютого 2022 року та заявляють про намір залишитися в Польщі.
- Громадяни України, які мають Карту поляка, та члени їх найближчої родини (навіть якщо вони не мають громадянства України), які прибули до Польщі у зв'язку з бойовими діями від 24 лютого 2022 року та заявляють про намір залишитися в Польщі.

Положення Закону не поширюються на громадян України, які мають: дозвіл на тимчасове проживання, дозвіл на перебування довгострокового резидента ЄС, дозвіл на постійне проживання, статус біженця, додатковий захист, згоду на толерантне перебування.

ЛЕГАЛЬНІСТЬ ПЕРЕБУВАННЯ

Громадяни України після прибуття до Польщі не повинні робити ніяких формальних дій. Протягом 18 місяців від 24 лютого 2022 року, перебування в Польщі автоматично вважається легальним. Однак, якщо Ви вирішите виїхати з Польщі більше ніж на 1 місяць протягом вищезгаданих 18 місяців, ви втратите свої права передбачені Законом.

Якщо громадянин України, який прибув до Польщі 24 лютого 2022 року або після цієї дати, не має штампа в паспорті чи іншому документі, що підтверджує дату прибуття до Польщі, то він повинен подати заяву на отримання номера PESEL протягом 90 днів з дня прибуття до Польщі, для підтвердження права на легальне перебування.

МІЖНАРОДНИЙ ЗАХИСТ

У зв'язку зі спеціальними правилами, адаптованими до існуючої ситуації, немає необхідності подавати офіційну заяву про надання статусу біженця.

Особи, які подали заяви на міжнародний захист (статус біженця) можуть відкликати ці заяви, щоб скористатися положеннями Закону.

ПРАВА ОСІБ, ЯКІ ВИНИКАЮТЬ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОГО ЗАКОНУ

1. **Легалізація** – узаконює перебування без додаткових формальностей.
2. **Робота** – легальне працевлаштування без жодних дозволів на роботу, але роботодавець зобов'язаний протягом 14 днів повідомити службу зайнятості через портал praca.gov.pl, що громадянин України розпочав роботу.

ul. Francesco Nullo 8/4 31-543 Krakow
Email: biuro@oirp.krakow.pl, tel. 12 410 84 00

3. **Статус безробітнього** – реєстрація особи як безробітньої, або такої, що шукає роботу, незалежно від віку.
4. **Медична допомога** – користування державною медичною допомогою (у закладах визначених Національним фондом охорони здоров'я).
5. **Соціальні пільги** – користування спеціальними соціальними та родинними виплатами, а також пільгами, передбаченими Законом про соціальну допомогу.
   Про доступні пільги можна запитати в міських центрах соціального захисту населення. Подати заявку на допомогу у вигляді 500 злотих на місяць для дітей до 18 років можна через онлайн-платформу ZUS.
6. **Допомога психолога** – заа психологічною допомогою треба звернутися до управління гміни або міського управління.

ПЕРШІ КРОКИ –PESEL

Номер PESEL — це одинадцятизначне число, яке використовується для ідентифікації особи. Отримання номера PESEL не означає обов’язку залишатися в Польщі. Наявність номера PESEL полегшує зв’язок з місцевими органами влади та полегшує доступ до безкоштовного медичного обслуговування. Якщо громадянин України має в паспорті штамп, що підтверджує дату в’їзду, отримання номера PESEL не є обов’язковим, але для того, щоб мати доступ до деяких прав, в основному соціальних виплат, необхідно мати номер PESEL.

Щоб отримати номер PESEL, необхідно підготувати наступні документи:

- біометричні фотографії (у багатьох місцях біженці з України можуть зробити фотографію безкоштовно)
- оригінали документів, що посвідчують особу та їх копії.

Потрібно звернутись до місцевого органу влади та заповнити заяву (доступна українською мовою). Це можна зробити в будь-якій місцевій адміністрації, яка має спеціальне обладнання для зняття відбитків пальців.

Подаючи заяву на номер PESEL, ви також можете вказати номер телефону та адресу електронної пошти, щоб створити довірений профіль.

Після 9 місяців перебування в Польщі, біженці зможуть подати заяву на отримання дозволу на тимчасове проживання терміном на 3 роки.

ЩО ОЗНАЧАЄ ОТРИМАННЯ НОМЕРА PESEL?

Отримавши номер PESEL, ви можете:

- зареєструвати свою підприємницьку діяльність,
- отримати виплати із соціальної допомоги та інші соціальні пільги.

Номер PESEL та виїзд в інші країни

Громадяни України, а також ті особи, хто отримали номер PESEL, можуть вирішити залишитися в Польщі або переїхати до іншої країни-члена Європейського Союзу.

Надання польського номера PESEL не перешкоджає громадянину України переїхати до іншої країни-члена Європейського Союзу та скористатися перевагами т.зв. тимчасового захисту. Однак слід пам’ятати, що отримання тимчасового захисту в іншій країні - члені ЄС призводить до втрати прав, отриманих у Польщі.

ul. Francesco Nullo 8/4 31-543 Krakow
Email: biuro@oirp.krakow.pl, tel. 12 410 84 00

ДІТИ ТА МОЛОДЬ ДО 18 РОКІВ БЕЗ ОПІКУНІВ У ПОЛЬЩІ

У Польщі законними опікунами дітей зазвичай є їхні батьки. Для дітей (до 18 років), які приїхали з України до Польщі без батьків, мають бути встановлені законні опікуни. Примітка: для догляду за дитиною недостатньо довіреності від батьків. Якщо ви опікуєтеся дитиною, яка приїхала до Польщі без батьків, вам слід подати заяву до суду про призначення вас тимчасовим опікуном дитини. Це необхідно, якщо ви хочете вирішити адміністративні справи від імені дитини, приймати рішення про її лікування або отримати соціальну допомогу на дитину (наприклад, так звану 500+). Ви повинні пояснити суду звідки ви знаєте дитину, де ви проживаєте, надати свої персональні дані, а якщо є можливість - пред'явити згоду батьків на призначення вас опікуном дитини в Польщі. У Кракові діє група адвокатів, які безкоштовно допомагають підготувати заяву до суду та проконсультувати під час перебігу судового розгляду.

ІНШІ КАТЕГОРІЇ ЛЮДЕЙ, ЩО ПОКИДАЮТЬ ТЕРИТОРІЮ УКРАЇНИ У ЗВ'ЯЗКУ З ВОЄННИМИ ДІЯМИ

Іноземці, на яких не поширюються положення спеціального закону, але які належать до однієї з категорій переміщених осіб, зазначених у ст. 2 (1) і (2) Виконавчого рішення Ради ЄС про існування масового припливу людей, переміщених з України, можуть отримати тимчасовий захист у Польщі. Це стосується наступних категорій людей:

1. осіб без громадянства або громадян третіх країн, крім України, які можуть довести, що вони легально проживали в Україні до 24 лютого 2022 року на підставі дійсної посвідки на постійне проживання, виданої відповідно до законодавства України, і не можуть безпечно повернутися в країну або регіон походження.
2. осіб без громадянства або громадян третіх країн, крім України (та членів їх сімей), які до 24 лютого 2022 року користувалися міжнародним або еквівалентним національним захистом в Україні.
3. членів сім'ї осіб, зазначених у пунктах 1 і 2, зокрема подружжя та дітей, якщо сім'я перебувала в Україні до 24 лютого 2022 року.

Членами сім'ї вважаються особи, за умови, що вони знаходилися та перебували в Україні до 24 лютого 2022 року:

- дружина / чоловік
- неповнолітні та неодружені діти, або діти одного з членів подружжя, незалежно від того, народжені вони у шлюбі, поза сімейними відносинами чи усиновлені
- інші близькі родичі, які проживали разом однією сім'єю на момент, коли обставини призвели до масового припливу переміщених осіб, які на той час повністю або частково перебували на утриманні вищезазначених осіб.

Ці особи можуть користуватися тимчасовим захистом у Польщі відповідно до Закону про надання захисту іноземцям на території Республіки Польща (Розділ 3 Закону).

Іноземці, які відповідають вищезазначеним вимогам, можуть безкоштовно отримати посвідчення, що підтверджує користування тимчасовим захистом, а також право на перебування в Польщі. Посвідчення видається Управлінням у

ul. Francesco Nullo 8/4 31-543 Krakow
Email: biuro@oirp.krakow.pl, tel. 12 410 84 00

справах іноземців на вимогу іноземця. Заяву можна подати особисто за адресою офісу у Варшаві: вул. Taborowa 33 з четверга, 17 березня 2022 р. а також в тимчасовому представництві Управління у м. Б'яла Подласка (Biała Podlaska) вул. Dokudowska 19,

або можна зареєструватися онлайн: https://www.gov.pl/web/ochrona/rejestracja

Іноземець, який користується тимчасовим захистом, може також виконувати роботу без необхідності отримання дозволу на роботу, а також здійснювати і вести підприємницьку діяльність на території Польщі на тих самих умовах, що й громадяни Польщі.

Особа, яка користується тимчасовим захистом, і якій було видано посвідчення, Управління у справах іноземців надає на їх прохання медичну допомогу та допомогу у вигляді проживання та харчування, або допомогу у вигляді грошової допомоги.

ЯКЩО ВАМ ПОТРІБНА ЮРИДИЧНА ДОПОМОГА, ЗВЕРНІТЬСЯ ДО ІНФОРМАЦІЙНОГО ПУНКТУ ДЛЯ ІНОЗЕМЦІВ У МУЛЬТИКУЛЬТУРНОМУ ЦЕНТРІ У КРАКОВІ АБО ДО ЦЕНТРУ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ ГАЛІНИ НЄЦЬ:

Інформаційний пункт

Tel. 887 201 598,
Email **punkt@open.krakow.pl**
Adres: Galeria Kazimierz, ul. Podgórska 34 (вхід з вулиці ul. Rzeźnicza)

Центр правової допомоги Галіни Нєць

Tel. 693 390 502,
Email **porady@pomocprawna.org**,
Adres: ul. Krowoderska 11/7

Загальнодержав телефон довіри Координаційний центр правової допомоги для громадян Україна:
+48 800 088 544

Informator prawny dla uchodźców z Ukrainy

Od 24 lutego 2022 r. obowiązują w Polsce przepisy ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy (Ustawa z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa) . Z tej ulotki dowiesz się jakie prawa przysługują osobom, które musiały opuścić Ukrainę z powodu wojny.

KTO MOŻE KORZYSTAĆ Z PRZEPISÓW USTAWY?

- Obywatele Ukrainy oraz ich małżonkowie (nawet jeżeli nie posiadają ukraińskiego obywatelstwa), którzy przybyli do Polski 24.02.2022 roku lub po tym dniu i chcą zostać w Polsce.
- Obywatele Ukrainy posiadający Kartę Polaka oraz członkowie ich najbliższej rodziny (nawet jeśli nie posiadają ukraińskiego obywatelstwa), którzy przybyli do polski 24.02.2022 roku lub po tym dniu oraz chcą zostać w Polsce.

ul. Francesco Nullo 8/4 31-543 Krakow
Email: biuro@oirp.krakow.pl, tel. 12 410 84 00

Ustawy nie stosuje się do obywateli Ukrainy którzy posiadają: zezwolenia na pobyt czasowy, zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE, zezwolenia na pobyt stały, status uchodźcy, ochronę uzupełniającą, zgodę na pobyt tolerowany.

LEGALNOŚĆ POBYTU

Obywatele Ukrainy nie muszą podejmować żadnych formalnych działań po przybyciu do Polski. Przez 18 miesięcy, licząc od 24.02.2022 roku, pobyt w Polsce jest automatycznie legalny.

Jeżeli jednak obywatel Ukrainy, który przybył do Polski 24.02.2022 roku lub po tym dniu nie ma pieczątki w paszporcie lub innego dokumentu potwierdzającego datę przybycia do Polski powinien w ciągu 90 dni od przybycia do Polski złożyć wniosek o numer PESEL – aby wykazać prawo do legalnego pobytu.

OCHRONA MIĘDZYNARODOWA

Ze względu na specjalne przepisy dostosowane do panującej sytuacji, nie ma potrzeby składania oficjalnego wniosku o status uchodźcy.

Osoby, które złożyły wnioski o ochronę międzynarodową (status uchodźcy) mogą te wnioski wycofać, aby móc korzystać z przepisów ustawy.

WYJAZD Z POLSKI

Jeśli zdecydujesz się wyjechać z Polski na dłużej niż 1 miesiąc w ciągu wspomnianych 18 miesięcy, to utracisz uprawnienia wynikające z nowej ustawy.

CO ZAPEWNIA USTAWA?

1. LEGALIZACJA – Ustawa legalizuje pobyt na terytorium Polski bez dodatkowych formalności.
2. PRACA - Uchodźcy mogą legalnie pracować w Polsce, nie potrzebują żadnych zezwoleń na pracę. Pracodawca musi jedynie zgłosić fakt zatrudnienia obywatela Ukrainy w Urzędzie Pracy na portalu praca.gov.pl
3. STATUS BEZROBOTNEGO - Uchodźcy mogą się zarejestrować jako osoby bezrobotne lub poszukujące pracy (bez względu na wiek).
4. OPIEKA MEDYCZNA - Uchodźcy mogą korzystać z publicznej opieki medycznej (placówki oznaczone skrótem NFZ - Narodowy Fundusz Zdrowia).
5. ŚWIADCZENIA SOCJALNE - Uchodźcy mogą skorzystać z określonych świadczeń socjalnych i rodzinnych oraz świadczeń z ustawy o pomocy społecznej.
   O dostępne świadczenia można pytać w Miejskich Ośrodkach Pomocy Społecznej. O pomoc w postaci 500 zł miesięcznie dla dzieci, które nie ukończyły 18-ego roku życia można wnioskować przez internetową platformę ZUS – Zakład Ubezpieczeń Społecznych)

1. POMOC PSYCHOLOGA - Uchodźcom może być zapewniona bezpłatna pomoc psychologiczna, po pomoc psychologiczną należy zgłosić się do urzędu gminy lub miasta.

PIERWSZE KROKI – PESEL

Numer PESEL to jedenastocyfrowy numer służący identyfikacji osoby. Otrzymanie numeru PESEL nie jest równoznaczne z obowiązkiem pozostania w Polsce. Posiadanie numeru

ul. Francesco Nullo 8/4 31-543 Krakow
Email: biuro@oirp.krakow.pl, tel. 12 410 84 00

PESEL ułatwia kontakt z urzędami, czy dostęp do bezpłatnej opieki medycznej. O ile obywatel Ukrainy posiada w paszporcie pieczątkę potwierdzającą datę wjazdu, wyrobienie numeru PESEL nie jest obowiązkowe, ale aby mieć dostęp do niektórych uprawnień (głównie świadczeń socjalnych) trzeba posiadać numer PESEL

Aby wyrobić numer PESEL należy przygotować:

- zdjęcia biometryczne (w wielu miejscach uchodźcy z Ukrainy mogą wykonać takie zdjęcie bezpłatnie),
- oryginały posiadanych dokumentów tożsamości oraz ich kopie.

Następnie należy udać się do urzędu gminy lub miasta i wypełnić wniosek (dostępny również w języku ukraińskim). Można to zrobić w dowolnym urzędzie miasta i gminy wyposażonym w specjalne urządzenia do opierania odcisków palców.

Wnioskując o nadanie numeru PESEL można również podać numer telefonu i adres e-mail w celu utworzenia Profilu Zaufanego, który umożliwia załatwianie wielu spraw urzędowych przez internet.

Po upływie 9 miesięcy pobytu w Polsce uchodźcy będą mogli starać się o zezwolenie na pobyt czasowy na okres 3 lat.

CO DAJE UZYSKANIE NUMERU PESEL?

Po uzyskaniu numeru PESEL można:

- zarejestrować działalność gospodarczą,
- uzyskać świadczenia z pomocy społecznej oraz inne świadczenia społeczne, w tym świadczenia związane z posiadaniem dzieci.

PESEL a wyjazd do innych państw.

Obywatele Ukrainy – również ci, którzy uzyskali numer PESEL - mogą zadecydować o pozostaniu w Polsce lub wyjeździe do innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej.

Nadanie polskiego numeru PESEL nie uniemożliwia obywatelowi Ukrainy przeniesienia się do innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej i skorzystania tam z tzw. ochrony tymczasowej. Trzeba jednak pamiętać, że uzyskanie ochrony tymczasowej w innym państwie członkowskim UE skutkuje utratą praw uzyskanych w Polsce.

DZIECI I MŁODZIEŻ DO 18-EGO ROKU ŻYCIA BEZ PRAWNYCH OPIEKUNÓW

W Polsce opiekunami prawnymi dzieci są zwykle ich rodzice. Dla dzieci (poniżej 18 roku życia), które przybyły z Ukrainy do Polski bez rodziców należy ustanowić opiekunów prawnych. Uwaga: do sprawowania opieki nad dzieckiem nie wystarczy pełnomocnictwo od rodziców. Jeżeli opiekujesz się dzieckiem, które przybyło do Polski bez rodziców, powinieneś złożyć do Sądu wniosek o wyznaczenie Cię opiekunem tymczasowym dla dziecka. Jest to konieczne, jeśli chcesz załatwiać w imieniu dziecka sprawy urzędowe, podejmować decyzje o jego leczeniu, albo otrzymać dla dziecka pomoc socjalną (na przykład tzw. 500+). Sądowi należy wyjaśnić, skąd znasz dziecko, gdzie mieszkasz, podać swoje dane osobowe,
a jeśli jest taka możliwość – przedstawić zgodę rodziców na ustanowienie Cię opiekunem dziecka w Polsce. Procedura jest całkowicie bezpłatna, nieskomplikowana i przebiega szybko. W Krakowie działa grupa radców prawnych i adwokatów, którzy pomagają bezpłatnie przygotować wniosek do Sądu i przeprowadzić procedurę sądową.

ul. Francesco Nullo 8/4 31-543 Krakow
Email: biuro@oirp.krakow.pl, tel. 12 410 84 00

INNE KATEGORIE OSÓB OPUSZCZAJĄCYCH UKRAINĘ W OBAWIE PRZED WOJNĄ:

Cudzoziemcy, których nie dotyczy spec-ustawa, ale należą do jednej z kategorii wysiedleńców wymienionych w art. 2 ust 1 i 2 decyzji wykonawczej Rady UE stwierdzającej istnienie masowego napływu osób wysiedlonych z Ukrainy, mogą skorzystać w Polsce z ochrony czasowej. Dotyczy to następujących kategorii osób:

1. bezpaństwowców lub obywateli państw trzecich innych niż Ukraina, którzy są w stanie udowodnić, że przed 24 lutego 2022 r. legalnie przebywali w Ukrainie na podstawie ważnego zezwolenia na pobyt stały wydanego zgodnie z prawem ukraińskim i nie są w stanie w bezpiecznych warunkach powrócić do kraju lub regionu pochodzenia
2. bezpaństwowców lub obywateli państw trzecich innych niż Ukraina (i członków ich rodzin), którzy przed 24 lutego 2022 r. korzystali z ochrony międzynarodowej lub równoważnej ochrony krajowej w Ukrainie.

Za członków rodziny uznaje się następujące osoby, o ile rodzina znajdowała się już i przebywała w Ukrainie przed 24 lutego 2022 r.:

- małżonka
- małoletnie i niepozostające w związku małżeńskim dzieci lub dzieci małżonka, niezależnie od tego, czy urodziły się w związku małżeńskim, poza związkiem, czy są przysposobione
- innych bliskich krewnych, którzy mieszkali razem jako jedna rodzina w czasie, kiedy wystąpiły okoliczności prowadzące do masowego napływu wysiedleńców, którzy byli w tym czasie całkowicie lub częściowo na utrzymaniu ww. osoby.

Te osoby mogą korzystać z ochrony czasowej w Polsce, zgodnie z ustawą o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium RP (Rozdział 3 ustawy).

Cudzoziemcy, którzy spełniają powyższe wymogi mogą bezpłatnie otrzymać **zaświadczenie potwierdzające korzystanie z ochrony czasowej** . Zaświadczenie wydaje Urząd do Spraw Cudzoziemców na wniosek cudzoziemca. Wniosek będzie można złożyć osobiście w siedzibie urzędu w Warszawie przy ul. Taborowej 33 od czwartku 17 marca br.

Zaświadczenie jest wyłącznym dowodem korzystania z ochrony czasowej w Polsce i w okresie swojej ważności poświadcza prawo jego posiadacza do pobytu na terytorium Polski. Cudzoziemiec korzystający z ochrony czasowej może także wykonywać **pracę bez konieczności posiadania zezwolenia na pracę** oraz podejmować i wykonywać **działalność gospodarczą** na terytorium Polski na takich samych zasadach jak obywatele polscy.

Osobie korzystającej z ochrony czasowej, której zostało wydane zaświadczenie, Urząd do Spraw Cudzoziemców zapewnia, na jej żądanie, opiekę medyczną oraz przyznaje pomoc przez zakwaterowanie i wyżywienie albo pomoc w postaci świadczenia pieniężnego. Wspomniana pomoc udzielana jest w trybie i na zasadach określonych w ustawie o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium RP.

JEŻELI POTRZEBUJESZ POMOCY PRAWNEJ SKONTAKTUJ SIĘ Z PUNKTEM INFORMACYJNYM DLA OBCOKRAJOWCÓW PRZY CENTRUM WIELOKULTUROWYM W KRAKOWIE LUB CENTRUM POMOCY PRAWNEJ IM. HALINY NIEĆ:

PUNKT INFORMACYJNY

Tel. 887 201 598,
Email **punkt@open.krakow.pl**
Adres: Galeria Kazimierz, ul. Podgórska 34 (wejście od ul. Rzeźniczej)

CPPHN

Tel. 693 390 502,
Email **porady@pomocprawna.org**
Adres: ul. Krowoderska 11/7

Ogólnopolska infolinia telefoniczna Centrum Koordynacji Pomocy Prawnej dla obywateli Ukrainy: +48 800 088 544